

ТАҚРИЗ

ба кори диссертационии унвончӯи кафедраи сиёсатшиносӣ Рустамзода Завқиддин Рустам дар мавзӯи «Самтҳои асосии ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.04 – проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалий ва минтақавӣ пешниҳод гардидааст.

Дар шароити имрӯза омӯзиши паҳлӯҳои муҳталифи сиёсати хориҷии Тоҷикистон яке аз масъалаҳои муҳимми илми сиёсӣ мебошад, зоро дар рушду инкишофи кишвар муносибатҳои хориҷӣ муҳим шинохта шудаанд. Муҳаққиқон паҳлӯҳои муҳталифи сиёсати хориҷиро мавриди омӯзиш ва таҳқиқ қарор дода истодаанд ва хушбахтона то ба имрӯз дар ин самт корҳои назарраси илмӣ ба анҷом расонида шудаанд. Новобаста аз ин масъалаҳои муҳталифи сиёсати хориҷӣ ва муносибатҳои Тоҷикистон бо субъектҳои байналмилалӣ ниёз ба омӯзиш ва баррасӣ доранд. Хусусан омӯзиши муносибатҳои бисёрҷонибаи Тоҷикистон дар доираи созмонҳои байналмилалӣ яке аз масъалаҳои муҳим мебошад. Бо баррасии ин масъала хосиятҳои асосӣ, самаранокӣ ва натиҷабаҳшии муносибатҳои хориҷии Тоҷикистонро дар доираи созмонҳои байналмилалӣ метавон ошкор намуд. Аз ин рӯ омӯзиши самтҳои асосии ҳамкориҳои Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ аз ҷониби унвончӯ Рустамзода З. дорои аҳаммияти илмию амалӣ аст. Ошкор намудани паҳлӯҳои муҳталифи ин масъала метавонад ҳам аз ҷиҳати назарӣ ва ҳам барои сиёсатгузориҳои минбаъдаи кишвари мо дар самти сиёсати хориҷӣ муҳим бошад. Мавзӯи интихобшуда актуалӣ ва рӯзмарра буда, паҳлӯҳои зиёди он ба омӯзиш ва таҳлили фарогир ниёз дорад.

Унвончӯ Рустамзода З. дар омода намудани кори диссертационии хеш аз маводи муҳталифи илмӣ истифода намудааст. Таҳқиқоти илмие ки дар кишвар вобаста ба масъалаҳои сиёсати хориҷӣ ба анҷом расидаанд аз ҷониби унвончӯ мавриди таҳлил қарор дода шудааст. Ҳамчунин маводҳои муҳталифи илмии хориҷӣ барои баррасии ҷиҳати

назариявии масъала аз ҷониби Рустамзода З. мавриди истифода қарор дода шудааст. Барои тақвияти андешаҳо ва фарзияҳои хеш муаллиф аз таҳқиқоти анҷомшуда иқтибосҳои зиёде овардааст. Мушоҳида мегардад, ки заминаҳои назариявии кори диссертационӣ ҷиҳати мустаҳкамӣ дошта унвонҷӯ Рустамзода З. тавонистааст аз ӯҳдаи таҳлили маводҳо барояд ва нуқтаҳои муҳимми онҳоро барои исботи назари хеш истифода намояд.

Дар заминаи таҳлили маводҳои муҳталиф муаллиф қӯшиш бар он кардааст, ки самтҳои асосии ҳамкориҳои Тоҷикистонро дар доираи созмонҳои сиёсии байналхалқӣ мавриди баррасӣ ва таҳлил қарор дихад. Рустамзода З. самтҳои ҳамкории Тоҷикистонро бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ вобаста ба шароитҳои замони гузаришӣ ва хосиятҳои рушди сиёсии кишвар, рӯоварии Тоҷикистон ба бунёди давлатдории миллию демократӣ ва масъалаҳои муосири минтақавӣ ва ҷаҳонӣ мавриди омӯзиш қарор додааст. Натиҷагириҳо ва хулосаҳои бадастомада метавонанд дар шаклгирии минбаъдаи муносибатҳои Тоҷикистон дар сиёсати хориҷӣ ва ба роҳ мондани муносибатҳои самаранок бо созмонҳои байналхалқӣ муфид бошанд.

Дар муқаддимаи кори диссертационӣ унвонҷӯ Рустамзода З. муҳиммияти омӯзиши мавзӯъро дуруст муқаррар намудааст. Масъалагузории унвонҷӯ мантиқӣ ва илмӣ мебошад. Дар муқаддимаи кор асосҳои методологӣ, навғониҳо ва масъалаҳои барои дифъе пешниҳодшаванд ба таври зарурӣ инъикос шудаанд. Муқаддимаи кор ба талаботи диссертатсияҳои илмӣ мувоғик мебошад.

Кори диссертатсии Рустамзода З. дар доираи бу боб ва шаш зербоб омода намуда шудааст. Боби аввали рисола “Масъалаҳои назариявӣ-методологии таҳқиқи ҳамкориҳои акторҳои низоми сиёсии ҷаҳонӣ” номгузорӣ шуда аз се зербоб таркиб ёфтааст. Дар ин қисмати рисола пеш аз ҳама ба мақом ва нақши Ҷумҳурии Тоҷикистон дар низоми сиёсии олам таваҷҷӯҳ шудааст. Муаллиф бо баррасии мақоми Тоҷикистон дар фазои муосири байналхалқӣ як тасаввури муайянро

барои баррасии минбаъдаи масъала шакл додааст. Унвонҷӯ бо таҳлили омилҳои муҳталифи таъсиррасон мақом ва нақши Тоҷикистонро дар фазои байналхалқӣ таҳлил намудааст. Аз он ҷумла дар ин самт ба паҳлӯҳои расмӣ ва воқеии мақоми давлат дар низоми муносибатҳои байналмилалӣ таваҷҷуҳ карда шудааст. Рустамзода З. бо баррасии омилҳои муҳталифи замонӣ, шароитҳои мавҷудаи сиёсӣ, иқтидори давлатҳо, ҳолати рушди геополитикӣ, мушкилоти дохилии рушди давлатҳо мақом ва нақши Тоҷикистонро дар низоми муосири олам ба риштаи таҳлил кашидааст. Баъдан дар ин қисмати рисола масъалаҳои ташаккул ва инкишофи ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд. Пеш аз ҳама зарурати ин ҳамкориҳо барои Тоҷикистон баён карда шудаанд. Муаллиф ба нақши муҳим ва рӯзафзуни созмонҳои байналхалқӣ дар низоми муносибатҳои байналмилалӣ таваҷҷуҳи хоса додааст. Ҳусусан дар ин маврид Рустамзода З. ба он таваҷҷуҳ кардааст, ки кадом ангезаҳо боиси пайванди давлатҳо ба созмонҳои байналмилалӣ ва ё худ замина барои таъсиси онҳо мегарданд. Дар зербоби сеюми боби дуюми диссертатсия унвонҷӯ масъалаи фаъолияти созмонҳои байналхалқӣ ва истиқлолияти давлатиро мавриди омӯзиш қарор додааст. Албатта ин як масъалаи хеле муҳим дар баррасии фаъолияти хориҷии давлат мебошад. Масъалаи муҳим дар он аст, ки то кадом андоза як давлат дар фазои муносибатҳои бисёрҷониба метавонад истиқлолияти худро ҳифз карда бошад. Дар ин маврид дидгоҳҳои муҳталифи муҳаққиқон баррасӣ шудааст. Дар натиҷаи таҳлил муаллиф ошкор намудааст, ки масъалаи истиқлолияти давлатҳо дар доираи созмонҳои байналхалқӣ зери таъсири шароитҳои гуногун сурат мегирад ва хосияти мустаҳкамӣ надорад. Ба андешаи унвонҷӯ агар фаъолияти созмонҳои байналхалқӣ аз як тараф истиқлолияти давлатҳоро маҳдуд намояд, пас аз дигар тараф боиси таҳқим ёфтани нақшу мавқеи онҳо низ мегардад. Ҳусусан дар ин маврид Рустамзода З. зикр намудааст, ки созмонҳои сиёсии байналхалқӣ дар

хифз ва таҳқими истиқлолияти давлатии Тоҷикистон низ саҳми мухим гузоштаанд.

Дар боби дуюми диссертатсия, ки “Хусусиятҳои ташаккул, инкишоф ва таҳқими режими сиёсӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон” номгузорӣ шудааст, муаллиф ҷойгоҳи созмонҳои сиёсии байналхалқиро дар рушди сиёсии Тоҷикистон ба риштаи таҳлил кашидааст. Дар ин маврид ба воқеяти ҳамкориҳо, пайвастҳо ва ҳамчунин масъалаҳову дурнамои ҳамкориҳои Тоҷикистон бо созмонҳои байналхалқӣ таваҷҷуҳи хоса равона карда шудааст. Аввалан дар ин қисмати рисола Рустамзода З. ҷойгоҳи созмонҳои сиёсии байналхалқиро дар рушди сиёсии Тоҷикистон таҳлил кардааст, ки вобаста ба шароитҳои сиёсии кишвар хосияти гуногун доштааст. Дар ин маврид ангезаҳои кишвар барои ҳамкорӣ бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ оварда шудаанд. Ба андешаи унвонҷӯ манфиатҳои миллӣ, ҷорӣ намудани ислоҳотҳои сиёсӣ, ба ичро расонидани ӯҳдадориҳои байналмилалӣ, ҳалли мушкилоти дохилий, минтақавӣ ва ҷаҳонӣ ва ғайра аз ҷумлаи он заминаҳои мухимме буданд, ки ҳамкории Тоҷикистонро бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ тақозо менамуданд. Эътирофи кишвар дар сатҳи байналхалқӣ, ҳалли буҳрони дохилий, барқароршавии пас аз низоӣ, рушди иқтисодиву иҷтимоӣ, таҳқими унсурҳои демократӣ аз ҷумлаи ангезаҳои мухимми рушди ҳамкориҳои Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ шинохта шудаанд. Баъдан дар ин қисмати диссертатсия Рустамзода З. воқеятаҳои ҳамкориҳо ва пайвастҳои Тоҷикистонро бо созмонҳои байналхалқӣ баррасӣ кардааст. Ҳамкории Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ дар самтҳои муҳталифи рушди сиёсӣ мавриди таҳлил қарор дода шудаанд. Дар ин маврид вобаста ба таҳаввулоти сиёсӣ марҳилаҳои рушди муносибатҳои Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ муайян карда шудаанд. Унвонҷӯ Рустамзода З. дар зербоби сеюми ин қисмати диссертатсия масъалаҳо ва дурнамои рушди ҳамкориҳои Тоҷикистонро бо созмонҳои байналхалқӣ мавриди омӯзиш қарор додааст. Ширкати фаъоли Тоҷикистон дар доираи созмонҳои сиёсии

байналхалқӣ, шаклдиҳии сиёсати дохилӣ ва хориҷӣ бо қӯмаки созмонҳои байналхалқӣ, ташаббусҳои кишвар дар доираи созмонҳои сиёсии байналхалқӣ мавриди таҳлил қарор гирифтаанд. Зарурат ва масъалаҳои муҳимми рушди ҳамкории Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ дар оянда мавриди таҳлил қарор гирифтааст. Рустамзода З. зикр намудааст, ки Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо созмонҳои байналхалқӣ як қатор дастовардҳои муҳимро соҳиб гаштааст, ки ҷавобгӯи манфиатҳои миллӣ мебошанд.

Унвонҷӯ дар асоси баррасии фарогири масъала ба хулосаҳо ва натиҷаҳои муайян расидааст. Албатта натиҷаҳои ҳосилшуда ва тавсияҳои пешниҳодшуда барои амалияи сиёсии Тоҷикистон муҳим мебошанд. Истифодаи натиҷаҳои таҳқиқот дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон аҳамияти барҷаста пайдо мекунад.

Дар диссертатсия пайдарҳамии фикронӣ ва хулоسابарориҳои дурусти мантиқӣ ба назар мерасад. Маводҳои овардашудаи илмӣ ба таври зарурӣ таҳлил карда шудаанд. Дар ҳамаи зербобҳои диссертатсия хулоسابарориҳо мавҷуданд, ки дар заминай онҳо натиҷаҳои умумӣ ҳосил карда шудаанд.

Рустамзода З. дар омода намудани диссертатсия аз усулҳои муҳталифи илмӣ истифода намуда, тавонистааст масъаларо дар сатҳи зарурӣ таҳлил ва баррасӣ намояд. Дар кори диссертатсионӣ навғониҳои назарраси илмиро мушоҳида намудан мумкин аст, ки ба унвонҷӯ ҳос мебошанд. Муаллиф аз ӯҳдаи ҳалли масъалаҳои гузаштааш баромадааст, ки аз маҳорати таҳлилии ӯ дарак медиҳад.

Дар умум метавон зикр намуд, ки рисолаи диссертатсионии Рустамзода З. кори илмии пурра ба анҷом расида мебошад. Дар диссертатсия баъзе ҳатоғиҳои имлой ва забонӣ ба назар мерасанд, ки қурби онро паст намегардонанд.

Рисолаи диссертатсионӣ бо рӯзмаррагӣ ва навғониҳои худ аз таҳқиқоти дигари ҳамто фарқ намуда, ба талаботҳо оид ба корҳои диссертатсионӣ дар мавриди дарёфти дараҷаи илмии номзади илм

мувофиқ мебошад. Муаллифи он сазовори шарафёр гаштан ба дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.04 + проблемаҳои сиёсии муносабатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалий ва минтақавӣ мебошад. Аз ин рӯ, рисолаи диссертационӣ барои баррасии минбаъда дар Шӯрои диссертационии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз рӯи ихтисоси сиёсатшиносӣ тавсия карда мешавад.

Мудири кафедраи сиёсатшиносӣ,
номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент

Сайдзода Ш.Ш..

ш. Хуҷанд, микронахияи 17, бинои 1.

Имзои Сайдзода Ш.Ш.-ро тасдиқ менамоям

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои маҳсуси

Донишгоҳи давлатии ҳуқук,

бизнес ва сиёсати Тоҷикистон

Мирпочоев И.Х.